

Nieuws 2010-2011, zie verder website

www.wageningenmonumentaal.nl

Gesprek wethouder, 4 november

Met wethouder Uitdehaag gesproken over de nieuwe situatie in de Monumentenwet per 1-1-2012 (zie onder) en een belangrijk gegeven voor de gemeente om hier actief mee om te gaan. De doelstellingen die in het structuurplan van 2004 zijn verwoord kunnen hierbij als leidraad dienen. De wethouder geeft aan dat in dit verband wordt gewerkt aan het samengaan van de commissies Welstand en Monumentenzorg in een nieuwe commissie Ruimtelijke Kwaliteit. Verheugend omdat WM al jaren hiervoor heeft gepleit. In aansluiting hierop geven we aan dat het belangrijk blijft om monumenten aan te wijzen omdat dit de gemeente dwingt actief om te blijven gaan met monumentenbeleid. De wethouder geeft aan dat de gemeente weinig financiën heeft en dat andere prioriteiten ook van invloed zijn. Verder is gesproken over de kwaliteit van de openbare ruimte en in het bijzonder het groen. Wij menen dat met name bij het laatste op eenvoudige wijze veel te halen is, die niet veel hoeft te kosten. De wethouder is het hiermee eens en ziet mogelijkheden om dit via toerisme, herkenbaarheid en aanzien van de stad aan de orde te stellen. We geven aan dat we in verlengde van het voorgaande het bijzonder jammer vinden dat een stedenbouwkundig onderzoek door het bureau +Architecture, gesubsidieerd door het Stimuleringsfonds voor de Architectuur, niet plaats zal vinden. Reden, zo geeft de wethouder aan, is dat er geen mensen vrij gemaakt kunnen worden om dit gemeentelijk te begeleiden.

Nieuwe wetgeving per 1-1-2012

De Tweede Kamer en de Eerste Kamer hebben beide ingestemd met het wijzigen van de Monumentenwet als gevolg van de Modernisering Monumentenzorg (MoMo). De wijzigingen gaan in per 1 januari 2012.

- De mogelijkheid om op aanvraag een (rijks)monument aan te wijzen wordt geschrapt.
- De vijftigjarengrens voor monumenten komt te vervallen.

- Er wordt een subsidiegrondslag gecreëerd voor een plankostenregeling en een wind- en waterdichtregeling. Dit is om de mogelijkheden tot herbesteding van monumenten te vergroten.
- De voorbereidingsprocedure voor een monumentenvergunning wordt vereenvoudigd en versneld voor relatief eenvoudige ingrepen.

Achterliggend beleid:

1. Nieuwe bestemmingen voor oude gebouwen

De Rijksoverheid wil dat leegstaande monumenten worden hergebruikt. Dit voorkomt leegstand en verval en behoudt monumenten voor de toekomst.

- De Rijksoverheid stimuleert herbesteding met een subsidieregeling. Vanaf najaar 2011 kunnen eigenaren subsidie aanvragen voor het wind- en waterdicht houden van hun monumenten en voor een haalbaarheidsstudie naar herbesteding.

- Het Nationaal Programma Herbesteding. Het programma stimuleert herbesteding door kennis over herbesteding te delen.

2. Eenvoudige regelgeving voor eigenaren van monumenten.

De Rijksoverheid wil het voor eigenaren gemakkelijker maken om een monument te onderhouden. Om dit te bereiken heeft zij het volgende besloten:

- Subsidie aanvragen wordt eenvoudiger en minder tijdrovend.
- Vergunningen worden sneller verleend. Voor gemeentelijke en provinciale monumenten geldt niet meer de uitgebreide procedure van 26 weken, maar de reguliere van 8 weken.
- Met ingang van 1 januari 2012 is voor een aantal kleine ingrepen in rijksmonumenten helemaal geen vergunning meer nodig. Op de website van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE) staat een uitleg over de kleine ingrepen die vergunningvrij worden.

3. Cultuurhistorie onderdeel van ruimtelijke plannen.

De Rijksoverheid wil dat er in de monumentenzorg niet alleen oog is voor het monument zelf, maar ook voor de omgeving ervan en het gebied op zichzelf: het zgn gebiedsgerichte erfgoedbeleid. Dit betekent dat een gemeente kan bepalen dat een torenflat niet zomaar naast een monument mag worden gebouwd. De regering heeft in het Besluit ruimtelijke ordening (Bro) vastgelegd dat gemeenten vanaf 1 januari 2012 in hun bestemmingsplannen rekening moeten houden met aanwezige cultuurhistorische waarden. Burgers krijgen hiermee het recht om bij de

planning van bouwwerkzaamheden aan te geven of er cultureel erfgoed wordt geraakt.

Grebbedijk 6A, hoorzitting 3 oktober

Het handhavingsverzoek dat we samen met Mooi Wageningen hebben ingediend werd door de gemeente op 25 juli afgewezen. Wij dienden hierop bezwaar in met als argument dat we de genomen initiatieven tot herstel hoopvol vinden en toejuichen, maar dat we kritisch zijn ten aanzien van de juridische motivering de eigenaar alle ruimte te geven terwijl de vergunningen normaliter al negen jaar (2 jaar na de verlening uit 2000) zijn verlopen. Een en ander ook in de wetenschap dat de eigenaar zijn verantwoordelijkheid om het rijksmonument te onderhouden niet of onvoldoende heeft genomen. De gemeente beroept zich in de afwijzing ook op het feit dat er nog steeds geen officiële jurisprudentie is van de Raad van State. Ter zitting hebben we dat nog eens uiteengezet.

Windturbines, 15 september

Het college concludeert dat locaties Plassteeg en omstreken en Grebbedijk-Afweg in principe de meest geschikte locaties zijn voor het realiseren van windmolens. De komende periode wordt de uitkomst van het onderzoek met diverse betrokkenen besproken. Ook wordt de uitkomst van het onderzoek meegenomen bij de lopende discussies over hoe Wageningen klimaatneutraal kan worden. In de eerste helft van volgend jaar vraagt het college de raad om een principe-uitspraak over de wenselijkheid van windenergie op deze locaties, mede met het oog op het klimaatneutraal worden van Wageningen. Het initiatief om windmolens te realiseren wordt aan de markt overgelaten. De gemeente stelt voorwaarden aan zo'n initiatief, om ervoor te zorgen dat de belangen van alle betrokkenen zo weinig mogelijk worden geschaad en de windmolens zelfs voordeel voor Wageningse burgers en bedrijven kunnen opleveren. Wij hebben ons als WM steeds fel verzet tegen de komst van grootschalige windturbines in het Wageningse landschap. Komende tijd zal dit in samenwerking met andere verenigingen de nodige aandacht vergen.

Molenmarkt, 10 september

Samen met de 100-jarige vereniging Heemschut hadden we een mooi plaatsje aan de Eekmolenweg tussen andere ideeële verenigingen of stichtingen. In verband met de forse wind van vorig jaar was voorzien in enkele kant en klaar-constructies voor het vertonen van projecten, acties en/ of promotiemateriaal. Ook dit jaar werkte het weer geweldig mee en hadden we over belangstelling niet te klagen. Met name de grote poster van het vervallen pand Grebbedijk 6A trok veel aandacht. In totaal melden zich 8 mensen aan als nieuw lid, een fantastisch resultaat.

Ritzema Bosweg 37a, unit politie, 20 juli

Het blokkendoosontwerp op deze gevoelige plek was voor ons aanleiding voor het indienen van een zienswijze. Zoals gewoonlijk wordt door de gemeente op deze zaken niet gereageerd en zouden wij in vervolg daarop gedwongen zijn tot een bezwarenprocedure. Dit vonden we toch een beetje teveel van het goede en zullen we ons in dit geval beperken tot een krantenartikel.

Historie

Nog maar zo'n 55 jaar geleden werd de Ritzema Bosweg op dit punt doorgetrokken richting Wageningse Eng. Daarvoor lagen de woningen thans genummerd 87-89 en 34-56 duidelijk aan de Harnjesweg. Een bijgevoegde kaart uit 1939 laat zien dat het vervolg op de Eng ook nog die naam had. De Harnjesweg vormde eeuwenlang de belangrijkste verbinding tussen het Benedendorp en de Wageningse Eng. Het schooltje, ook zo'n 55 jaar oud, dat thans nog op de plaats staat van de toekomstige unit speelde nadrukkelijk in op het gegeven van de doorsnijding van een zeer oude weg. Ook in bebouwingshoogte werd enerzijds aangesloten op de hogere huizen van de Ritzema Bosweg en anderzijds op de lagere en kleinschalige huisjes langs de Harnjesweg.

Ontwerp

Het ontwerp dat nu voorligt speelt ook in op genoemd gegeven, alleen naar ons idee meer op de Ritzema Bosweg en de Postjesweg dan op de Harnjesweg. Functioneel is dit een logische gedachte, maar het laten zien van het dakterras aan de buitenkant van het gebouw zou al meer recht doen aan de complexiteit van de situatie. Ook een lichte verdraaiing van de

2^e verdieping kan hierop inspelen en zal naar ons idee in combinatie met het vorige een rijker beeld geven.

Less is more, less is bore.

Het eerste was een bekende uitspraak van Ludwig Mies van de Rohe, vooraanstaand modernistisch architect uit begin van de 20^e eeuw. Hij was een meester (met veel slechte navolgers wordt gezegd) in het weglaten allerlei versieringen en onfunctionele details. Ook het ontwerp voor de unit roept dat beeld op en zal bij het brede publiek weer de uitspraak ontlokken van de zoveelste blokkendoos. Dit publiek kent in de regel ook niet het onderscheid met wat zo'n 50 jaar geleden veelvuldig werd gebouwd, dat historisch een andere achtergrond had en dat nu al weer als waardevol te boek staat. Het paradoxale in deze is dat de sommige huidige ontwerpers verwijzen naar het nog goed herkenbare modernistische stadsbeeld in Wageningen (ook in het algemeen) maar dat tegelijkertijd de belangrijkste gebouwen uit die periode als de Dreijenborch en Entomologie al weer gesloopt zijn. Voor ons als Vereniging voor Stadsschoon is dit naar het publiek toe moeilijk uit te leggen. Less is bore was als reactie op het voorgaande een uitspraak van architect Robert Venturi uit de jaren 70 en het Postmodernisme was geboren. Versieren mocht weer en het publiek vond het heerlijk. Daarvoor was er al een reactie op de massaliteit en eenzijdigheid van het modernisme met een stroming die aangeduid wordt met Structuralisme, die een menselijker en complexer stedenbouw en architectuur voorstond. Bekende voorbeelden in Wageningen als het Kopshuis en het huidige politiebureau zijn of worden al weer gesloopt. Ook dit is moeilijk aan het publiek uit te leggen.

Beleid

Begin volgend jaar moeten gemeenten verplicht een cultuurhistorische paragraaf in bestemmingsplannen opnemen. Het is duidelijk dat er in het algemeen meer rekening met dit soort zaken moet worden gehouden en dat ook bij diverse planvorming dit tot uitdrukking moet komen. Wat met Belvedere begon krijgt nu wettelijke grondslag. Net als andere uitgangspunten moet dit vorm krijgen en wij menen dat het bij het voorliggende ontwerp nog onvoldoende is benut om Wageningen weer mooier te maken.

Bestemmingsplan Rustenburg II, 25 augustus

Twee jaar geleden spraken we bij de gemeentelijke raadscommissie in over het plan om te bepleiten dat eerdere doelen om vanaf de Grebbedijk de stadsgracht te ervaren, gestand zouden doen. Aanvankelijk zag het via overleg met de bewoners er naar uit dat de Woningstichting hier rekening mee zou houden. Op de voorlichtingsavond van 25 augustus bleek dat echter niet het geval. Voortschrijdend inzicht, zo werd gezegd, had het tegengestelde veroorzaakt. Vreemd vonden wij omdat het toekomstig beleid juist meer samenhang tussen monument en omgeving verondersteld. Een zogenaamd gesprek tussen ontwerper, Woningstichting en WM bleek een wassen neus: wij kunnen gewoon een zienswijze indienen en bezwaar maken.

Rhenen, 13 juli 2011

Met het bestuur bezochten we op 13 juli jl de binnenstad van Rhenen, net als Wageningen in mei 1940 grotendeels, hier door de Duitsers, in puin geschoten. Een wederopbouwplan, dat onder meer voorzag in een veel ruimere en pleinachtige hoofdweg door het stadje, werd snel daarna opgesteld en uitgevoerd. Anders dan in Wageningen, waar gekozen werd voor samenhangende wanden, werd in de hoofdruimte in Rhenen een individuele invulling van panden toegepast. De landschappelijke context werd, toen, net als in Wageningen op eigentijdse wijze in het plan betrokken. Daarnaast keken we ook naar de plannen oostelijk van de binnenstad, waar een forse bebouwing zal verschijnen die afbreuk zal doen aan het fraaie gezicht op de stad ic toren van de Cunerakerk, voormalig stadhuis met uitzicht op het Rijnlandschap en het wederopbouwplan als voorgaand weergegeven. De werkgroep Houd Rhenen Laag protesteerde vergeefs tot aan de Raad van State. De binnenstad van Rhenen is door de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE) aangewezen als mogelijk beschermd rijksgezicht uit de wederopbouwperiode. Wij vragen ons af waarom Wageningen niet integraal is beschermd gezien de belangrijke landschappelijke (Neder-Veluwe/ kop Gelderse Vallei/ Utrechtse Heuvelrug) en cultuurhistorische relatie, het laatste in het bijzonder die uit WOII.

Naoorlogs modernisme in Wageningen nog steeds vogelvrij, 30-5-11, krantartikel Gelderlander

Nog even en is het dak klaar van Hoogstraat 91-93. De westelijke gevelwand op hoek van de Schoolstraat loopt dan naadloos over in die van het stukje Delftse School tot het einde van de Hoogstraat, qua welstand niets op aan te merken. Jarenlang keken we tegen een pand aan met modernistische kenmerken, strakke witte gevel, stalen ramen en een plat dak. Contrasterend naast de ambachtelijke baksteenarchitectuur met de hoge kap, duidelijk daarboven. De loggia op de 3^e verdieping zorgde voor een subtiele overgang van het strakke naar het ambachtelijke. Foto bron GAW

Wederopbouw

Mei 1940 werd Wageningen door de eigen militairen vanaf de Grebbeberg voor een belangrijk deel in puin geschoten. Een wederopbouwplan in traditionalistische cq Delftse Schoolstijl werd opgesteld naar de stadsplattegrond uit 1654 en kort daarna gerealiseerd. Bebouwing en vesting werden in het plan betrokken. Geen klakkeloze reconstructie maar een geïnspireerd historiserend plan lettend op de toen ruimtelijke inzichten en functionele behoeften. In de Hoogstraat werd bijvoorbeeld aan de zuidwestkant gekozen voor een rooilijnverspringing tot aan de Kapelstraat en bij het Bergpoortgedeelte tot aan de Schoolstraat voor een eigentijdse bajonet in de bebouwing gecombineerd met in de aanhef geschetste, maar later gerealiseerde, oplossing. In 1940 lag traditionele herbouw voor de hand omdat de bezetter modernistische tendensen niet zou appreciëren bij de wederopbouw van stadjes als Wageningen. Met de komst van de Nazi's verdween in 1933 nl ook het

vooruitstrevende Bauhaus en werd het modernisme als entartet in de ban gedaan. Politiek lag het in Nederland anders maar het architectuurklimaat was eveneens traditionalistisch mede doordat de moderne beweging al snel vernieuwers als Van Doesburg, Berlage en Duiker moest ontberen. Na de oorlog zuchtte Nederland nog jaren onder de dictatuur van de Delftse School zoals Van Tijen, een voorman van het naoorlogs modernisme, posteerde. Met de beëindiging in 1953 van het hoogleraarschap van Granpre Molière, belichaming van de Delftse School, zou de invloed echter steeds meer afnemen en die van het modernisme toenemen. In Wageningen is dit ook zichtbaar met als belangrijk moment in de stedelijke planning de structuurschets uit 1959, waarbij binnenstad en Landbouwhogeschool midden in de stad komen te liggen die zo'n 60.000 inwoners zou moeten bevatten. Met het afblazen van het Uiterwaardenplan in 1976 liep het anders en kwam, inmiddels, de WUR nu als een stad naast de stad te liggen. Ondanks de grote stedenbouwkundige betekenis ligt het cynisme op de loer dat de met het plan uit 1959 samenhangende bebouwing eenzijdig als blokkendozen en massaal wordt betiteld en best gesloopt mag worden. Een belangrijk gebouw als de Dreijenborch van genoemde Van Tijen viel het laatste al ten deel. Dit doet geen recht aan een belangrijke periode van stadswording die een authentieke ontwikkeling is geweest die waardering, handhaving en inpassing verdient en een extra component heeft door het spanningsveld tussen traditionalisten en modernisten rond WOII en de betekenis van Wageningen daarin.

Authentiek

Klinkende namen als Rustenburcht en Hof van Gelderland worden in makelaarsland bedacht. De vraag is of de inhoud de lading dekt. In voornoemde gevallen is er nogal wat kritiek omdat het meters maken ten koste is gegaan van ruimtelijke kwaliteit. Ook bij het Bolwerck ligt dat op de loer. Een parkeergarage in meerdere lagen, minimaal 2,50 m boven het maaiveld, zelfs met gras afgedekt, is niet belevenswaardig en bovenop niet erg bruikbaar. Het refereert niet aan de oude vesting, laat staan aan het Wederopbouwplan, waarin juist uitzicht belangrijk werd gevonden. Het totale plan rond het Bolwerck in combinatie met het ook door ons beoogde herstel van de

Stadsgracht, roept naast exploitatie, ruimtelijke kwaliteit en functionaliteit nogal wat vragen op tav authenticiteit en hergebruik, aspecten die ook nadrukkelijk worden geformuleerd bij de Modernisering van de Monumentenzorg.

Fietstocht Heemschut, 7 mei

De afdeling Gelderland van de 100-jarige vereniging Heemschut heeft in mei 4 fietstochten door de provincie uitgezet. De fietstochten vonden plaats in samenwerking met plaatselijke verenigingen. De eerste tocht was op 7 mei en voerde langs de ENKA, de kernen van Bennekom en Wageningen, Hinkeloord en de Dreijen, de Romeinse vondsten in Opheusden, de Grebbelinie, het Binnenveld en tot slot het ENKA-dorp. Wageningen Monumentaal was een van de verenigingen die aantekenden voor medebegeleiding, in het bijzonder in de vorm van de historische Dodge uit 1942 van Laurens van der Zee.

Grebbedijk 6(A) 27 april 2011 Bijna 10 jaar actie

Op bovengenoemde datum werd een gezamenlijk **handhavingsverzoek** Grebbedijk 6A door Mooi Wageningen en Wageningen Monumentaal op initiatief van de eerste naar de gemeente verzonden. Eerder wezen wij het college al op juridische mogelijkheden om de toestand van het pand aan te pakken, nu vormde een uitspraak van de Rechtbank Roermond de aanleiding dit nogmaals en explicieter te doen:

Het pand Grebbedijk 6A in uw gemeente is een erkend Rijksmonument en biedt ten gevolge van jarenlange verwaarlozing een deplorabele aanblik. Door een recente gerechtelijke uitspraak kunnen gemeentes nu handhavend optreden tegen dergelijke verwaarlozing van een Rijksmonument.

De Rechtbank Roermond deed d.d. 21 december 2010 een uitspraak (LJN: BO8494, AWB 10/812) over de mogelijkheid om handhavend op te treden tegen het bewust verwaarlozen van een beschermd monument. Naar wij hebben begrepen was het tot dusver voor gemeentes onduidelijk of zij op grond van de reikwijdte van Artikel 11 van de Monumentenwet 1988 konden optreden tegen bewuste verwaarlozing. Voornoemde uitspraak is eveneens van belang gelet op Artikel 2.1 van

de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo).

Wij verzoeken u om goede nota te nemen van het vorenstaande en handhavend op te treden tegen de bewuste verwaarlozing van het Rijksmonument Grebbedijk 6A.

Excursie voor de leden van Wageningen Monumentaal naar Xanten via Elst en Nijmegen over de Romeinen in dit gebied, 23-4-11

In Elst worden de voormalige Romeinse tempels bezocht. Fundamenten cq het hoofdheilgdom van de Bataven zijn aan het licht gekomen onder de Grote of St. Maartenskerk, toen deze in 1944 door het oorlogsgeweld van de Slag om Arnhem werd vernield. De tempels behoren tot de grootste die ten noorden van de Alpen zijn gevonden. Voor de plaatsing van de eerste stenen tempel was de plek al als cultusplaats in gebruik. In Nijmegen worden resten van het Romeinse castrum de Hunerschans bezocht. Nijmegen was in de Romeinse tijd het grootste verdedigingswerk en –stad in Nederland. Op de rand van de stuwwal wordt het belang van de schans duidelijk. In Xanten wordt daarna het Archeologisch Park Xanten (resten van Colonia Ulpia Traiana) onder leiding van archeoloog en Romeinenkenner drs Maarten Dolmans bezocht.

Met een oppervlakte van 73 hectare was Colonia Ulpia Traiana na Colonia Claudia Ara Agrippinensium (Keulen) en Augusta Treverorum (Trier) de derde grootste Romeinse stad ten noorden van de Alpen en een van de belangrijkste steden van de provincie Germania Inferior. Met het beeld van Romeins Xanten is een goede voortstelling te maken hoe bijvoorbeeld Nijmegen in die tijd er moet hebben uitgezien.

Gesprek met bureau +Architecture, Matilde Peen

Naar aanleiding van een onderzoek dat het bureau wil verrichten over de stedenbouwkundige kwaliteit van Wageningen, 13 April 2011

Wij beweren al jaren dat er te weinig inhoudelijke discussie en te veel een politieke discussie plaats vindt over stedenbouw, openbare ruimte en ruimtelijke kwaliteit in Wageningen. Het resultaat is een beeld met onvoldoende samenhang en allure. Belangrijke processen als het 'niet doorgaan' van het Uiterwaardenplan en de verplaatsing van de WUR naar de noordkant van de stad hebben te weinig een inspirerend antwoord gekregen. In de discussie met +Architecture merkten we dat onze standpunten met hetgeen het bureau onderstaand inbrengt, overeenkomen

SAMENVATTING

Het onderzoeksproject *The Image of Wageningen* is een initiatief van bureau +Architecture.

+Architecture is werkzaam in de ruimtelijke ordening, als ontwerp- en adviesbureau voor stedenbouw, landschap en architectuur. Voor en in samenwerking met onder andere lokale en regionale overheden.

The Image of Wageningen geeft een stedenbouwkundig perspectief op Wageningen. Een kleine stad met een structurele stedelijke vernieuwingsopgave en veel onderbelichte kwaliteiten die ontplooid kunnen worden. In 2013 bestaat Wageningen 750 jaar. Wat dit project betreft niet alleen een ijkpunt voor de stad, maar ook voor haar stedenbouwkundige capaciteiten.

Het belang van het project is tweeledig. Enerzijds wordt invulling gegeven aan de rol van de stedenbouw waardoor het ruimtelijk en programmatisch potentieel van de stad kan worden blootgelegd. Het laat de meerwaarde van samenhangende stedenbouw zien in praktische zin. Anderzijds wordt een strategie ontwikkeld die publieke opdrachtgevers een instrumentarium biedt voor innovatieve stedenbouwkundige regie en het benutten van kansen voor duurzame ruimtelijke kwaliteit. In *Deel I* van het project wordt de ruimtelijke verschijningsvorm van de stedelijke ruimte van Wageningen in al haar cultuurhistorische, ruimtelijke en sociaal-maatschappelijke facetten onderzocht: *The Image of*

Wageningen. Het resultaat is een kleine stadsatlas. Een openbare stedenbouwkundige biografie, die weergeeft waar Wageningen staat, met een doorkijkje naar waar het naar toe zou kunnen.

In *Deel II* wordt het functioneren van de stedenbouwkunde in de lokale ruimtelijke ordening onderzocht aan de hand van een inventarisatie van planinstrumenten en (inter)nationale 'best practices'. Als resultaat wordt een strategie voor innovatieve stedenbouw geformuleerd die de verschillende mogelijkheden beschrijft voor de organisatie van stedenbouwkundige overheidsregie in de begeleiding van het vertaalproces van visie naar ontwerp en uitvoering. Uitgangspunt van het project is zowel participatie van bewoners (bottom-up wijkanalyse) als stedenbouwkundig survey (top-down analyse). Welke (reactieve) regie strategische stedenbouw als het geheugen van de stad kan hebben is onderdeel van de opgave die gesteld wordt.

E-mailwisseling met de RCE over panden uit de wederopbouw en aanwijzing en handhaving van monumenten in Wageningen, 15-3-11

Het is het niet best gesteld met de monumenten in Wageningen. Het gaat hierbij niet alleen om sloop van monumentale gebouwen, maar bijvoorbeeld ook om de handhaving van een (rijks)beschermd pand (Grebbedijk 6A). Over het laatste is reeds contact geweest met de regioafdeling. De aanwijzing van monumenten blijft in zijn geheel al jaren achterwege, reden dat wij hier in de Gelderlander wederom aandacht voor hebben gevraagd. Tevens hebben we dit in een gesprek met wethouder en beleidsambtenaar aan de orde gesteld. Op deze manier zal ook minder populaire architectuur als naoorlogs modernisme meer voeten onder de grond moeten krijgen. Hierbij nogmaals een overzicht van de WURgebouwen die wij belangrijk vonden om te behouden.

Huidige verkeerskeuzes sturen aan op het doortrekken van de A30 richting A15, Krantartikel Gelderlander, 11-2-11

Het zou zo mooi kunnen zijn: Een snelle auto- en busverbinding over de verlegde Nijenoord Allee en dito fietsverbinding via de

Bornsesteeg met ongelijkvloerse kruising als onderdeel van het 'ruggengraatracé' uit het Structuurplan. Het verleggen van het stuk Nijenoord Allee tussen de Mansholtlaan en de Rooseveltweg kwam echter niet op gang vanwege de onteigeningsprocedure. Diverse verkeersinzichten en belangen deden ons verder belanden bij de huidige chaotische situatie. Nog steeds biedt het hoofdprincipe soelaas voor de Wageningen en de WUR, met dien verstande dat wat nagestreefd wordt ook duidelijk zichtbaar moet zijn. Ons inziens houdt dit in dat de voetganger en fietser over de verlegde weg moeten en niet andersom. Zo ontstaat op twee niveaus een **duidelijke verbinding tussen Campus en stad**. Een rotonde met dubbele rijstroken op de kruising Rooseveltweg/ Nijenoord Allee kan door een betere verkeersafwikkeling de relatie met de stad verder versterken en vormt ook een stedelijker element op die plek. De busbaan kan door een doelmatiger gebruik beter op het huidige tracé blijven liggen. Door de opstapplaatsen bij de knooppunten te leggen ontstaat een duidelijke verbinding tussen universiteit en stad en kan de overige inrichting van de busbaan een afgesloten karakter (hek en beplanting) krijgen. Het Campusterrein krijgt een parkachtige inrichting waarbij een afgesloten busbaan een dissonant is en functioneert als een barrière. Bovendien heeft de busbaan op de groene Campus een beperkte actieradius. Een fiets/witkar transferium kan voor het laatste een oplossing bieden, maar die kan ook heel goed op de bestaande kruising Nijenoord Allee/ Churchillweg gesitueerd worden. Juiste oversteekmogelijkheden en aansluitingen voor alle verkeerssoorten moeten hierbij nog goed bestudeerd worden. Het Wagenings college zegt voor het bovenstaande geen geld te hebben en wil langs de Nijenoord Allee tussen de Rooseveltweg en Mansholtlaan volstaan met het plaatsen van geluidsschermen en dergelijke. Door deze houding lijkt het eerder ingenomen standpunt over het niet aanleggen van de rondweg indirect op losse schroeven komen te staan.

Ook de kruising Dreeslaan/ A12 in combinatie met een nieuwe oosttangent onder de A12 richting Edeseweg roept qua verkeersintensiteit vragen op als je kijkt naar de huidige drukte met name in de spits en de zuigende werking die zal uitgaan van de rest van het tracé.

Tevens is het de vraag is ook of men dan vanaf de Campus net zo snel is op het station als nu het geval is. Zeker is dat het waardevolle gebied rond Hoekelum sterk te lijden zal krijgen van de gekozen oplossing. Het verkeer op de Rijnbrug bij Rhenen is toegenomen door de directere verbinding met de A12 via de rondweg Veenendaal. Wat gaat er gebeuren als opstoppingen bij Ede toenemen en het verkeer nog meer geneigd zal zijn richting Rhenen te gaan? Er is niet veel ruimte bij de Rijnbrug, maar wat als een tweede brug mogelijk is dan zou behalve royalere autoverkeersafwikkeling een combinatie met een nieuw fietstrace en een lightrail Nijmegen-Amersfoort vv over bestaande en vroegere spoortracés een oplossing kunnen bieden.

De unieke en historisch betekenisvolle entree van de Gelderse Vallei zou mede op die manier vrij gehouden kunnen worden van grootschalige infrastructuur zoals het doortrekken van de A30 naar het zuiden. De zuidelijke entree van de Gelderse Vallei vraagt verder om een maximale oplossing vanwege de ligging nabij de monumentale nationale landschappen Utrechtse Heuvelrug en Veluwe. Aangetoond is dat dit ook in economische zin van groot belang is. Een structurelere oplossing van geschetste verkeersknelpunten betekent meer investeringen. Deze zullen echter niet opwegen tegen de kosten van grootschalige verkeersingrepen, zeker niet wanneer hierbij de allergrootste ambitie wordt nagestreefd.

Wageningen Monumentaal, Jan Krikke, Roel Veelders

Bezwaar tegen bebouwing in achtertuin van Nudestraat 1, aan de Stadsgracht. Een korte samenvatting van de feiten, Februari 2011

Sinds eind 2007 zijn wij op verzoek van de bewoners Emmapark betrokken geraakt bij de invulling met een nieuwe woning in de grote achtertuin van het pand Nudestraat 1. De tuin van dit pand en die van de panden aan de Dijkstraat en Niemeijerstraat grenzen aan de rijksbeschermd Stadsgracht en ondersteunen het monumentale en rustige groene karakter. Aanvankelijk diende WM zelf een zienswijze en bezwaar in. Gezien de overeenkomsten met het betoog van de bewoners werd besloten bij

het vervolg van rechtsgang op te treden als adviseur.

Afscheid Kopshuis, 23-12-10

Vier jaar geleden werd door WM een lijst opgesteld over een 15-tal te behouden gebouwen en/of terreinen van de WUR. Behalve het verzoek tot behoud aan de WUR, werd de gemeente Wageningen verzocht de gebouwen aan te wijzen als beschermd monument. Andere instanties als Provincie Gelderland werden ingelicht. Ook het Kopshuis behoorde tot de gebouwen die behoud en bescherming verdienden. Vrij kort hierna presenteerde de gemeente een bebouwingsplan voor het gehele terrein tussen Generaal Foulkesweg, Wilhelminaweg en August Faliseweg waarbij het Kopshuis gesloopt moest worden. Door de gemeente was aan de ontwikkelaar wel verzocht te kijken of er woningen in het gebouw konden worden gerealiseerd. Een open deur vonden wij als je eigenlijk dure villa's wilt bouwen. Wij betoogden dat de kelder en de rest van het gebouw natuurlijk wel voor andere doelen geschikt zouden zijn en dat een andere opstelling van woningen tot het zelfde gewenste aantal zou leiden met behoud van (een groot gedeelte) van het Kopshuis. Volgens het college en gemeenteraad was het door hen voorgeschotelde resultaat in overleg met de buurt tot stand gekomen en was het zo'n goed buurtproces geweest. Het algemene belang van het behoud van een monumentaal gebouw werd dus ter zijde gelegd. Vervolgens lag het bouwproces een kleine drie jaar stil, om op dat moment van gemeentezijde een bestemmingsplan en slooppaanvraag in te brengen. Gelet op het bouwproces bij Kirpestein besloot WM toch tot actie over te gaan om nogmaals te wijzen op het belang van gebouw en gebied en dat voorkomen moest worden dat deze plek ook jaren braak zou liggen. Tussentijds werden er vergeefs door WM pogingen ondernomen met de buurt te praten over alternatieve oplossingen. Een alternatief werd samen met een pleidooi voor een gedeeltelijk behoud van het Kopshuis gepresenteerd tijdens een commissievergadering op 14 juni 2010 nadat eerder een zienswijze mbt het bestemmingsplan werd ingediend. Kort hierna dienden wij bezwaar in tegen de sloopvergunning en het bestemmingsplan. Bij

onder meer de sloopvergunning posteerden wij: Het dertig jaar oude gebouw is in harmonie met de historische omgeving gerealiseerd volgens de principes van het structuralisme en is architectuurhistorisch van groot belang voor Wageningen en is in die zin ook van belang voor de regio. Het gebouw is ruimtelijk, functioneel en historisch van stedenbouwkundig belang vanwege de ligging aan de GFweg, de voormalige rijksstraatweg, en de aanzienlijke betekenis hiervan in het stedelijk weefsel van Wageningen. Het gebouw is cultuurhistorisch van belang als onderdeel in de geschiedenis van de WUR en als mooi voorbeeld in het ontluikende burger participatieproces rond 1980.

Tijdens de jaarlijkse Molenmarkt voerden wij hierna actie voor het Kopshuis, waarbij een 100-tal mensen spontaan tekenden voor behoud.

Het mocht niet baten, met pijn in het hart constateerde de bezwarencommissie dat de slooppaanvraag niet geweigerd kon worden omdat een duidelijke weigeringsgrond als een monumentenstatus van het pand niet voorhanden was. Bij het bestemmingsplan werd duidelijk dat een mogelijke weigering door de Raad van State, doordat net als bij Kirpestein de verkoop stagneerde, niet aan de orde was. Naast de eigenaar werd door verschillende partijen aangegeven dat de verkoop goed liep en werd daarom het lopende bezwaar ingetrokken.

23 december jl namen wij in een halve sneeuwstorm afscheid van het gebouw met de film 'De Weelde van de Soberheid' over het werk en leven architect Rietveld, een bevlogen vormgever van het modernisme. Het modernisme dat later zou vervallen in massaliteit en eenvormigheid en waarop gebouwen als het Kopshuis een reactie zouden vormen. Met ontwikkelaar Grootheest spraken we af in ieder geval de steen met 'Kopshuis' op de huidige locatie te handhaven.

**Bowlespark 1, Kantongerecht Wageningen,
8-12-10**

Enige jaren geleden dienden we vergeefs bij de gemeente Wageningen een verzoek in tot bescherming van het pand (1962-63) van rijksbouwmeester Vegter. Niet lang daarna hielden we tijdens een gemeenteraadvergadering een pleidooi het pand gezien de architectonische, stedenbouwkundige en cultuurhistorische waarde in ieder geval te behouden. Dit verzoek werd later gehonoreerd en met een nieuwe functie in het gebouw verwachten wij ook dat de modernere uitstraling sprekender zou worden aangesloten bij de geschiedenis en functie van het gebied. In plaats daarvan werd juist zoveel mogelijk grond uitgegeven en werd als het ware een doos in het groen nagestreefd. De behandeling van de waardevolle kanten aan de west-, noord- en oostzijde boden ook te veel mogelijkheden het karakter van het pand aan te tasten. Na dit tijdens de bestemmingsplanprocedure vergeefs in een zienswijze naar voren te hebben gebracht, werd in overleg met Emmaus, Casteelse Poort en bewoners geconstateerd dat een rechtsgang naar de Raad van State ondernomen moest worden, waarvan de zitting plaats vond in Den Haag op 8 december 2010.